

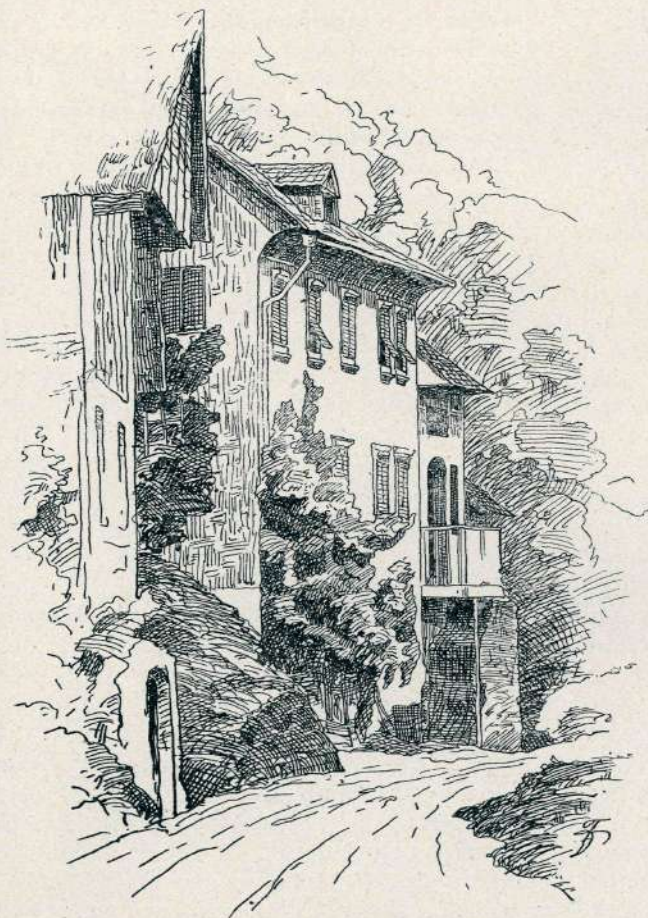

Od Leona do Pija. Dogodki v zadnjih dneh papeža Leona XIII. in v začetku vlade Pija X. Nabral prijatelj vernih Slovencev. V Ljubljani 1905. Založilo „Tisk. društvo“. Tisk „Katol. tiskarne“. Str. 64. — Nastop vlade novega papeža se je vsikdar prišteval med najvažnejše zgodovinske dogodke. Zlasti pa se ni čuditi, da je ves svet s toliko radovednostjo čakal, kako nastopi naslednik Leona XIII., tega markantnega modroslovca in sociologa na papeškem prestolu. V veliki zmedi modernih idej je vse napeto pričakovalo, kakšno pot ubere novi papež. Seveda so cerkvi sovražne sile ob tej priložnosti poizkusile vse, da ponižajo ugled papeštva in velikih kulturnih idej krščanskih, ki jih brani in zastopa naslednik sv. Petra v vsej njihovi čistosti. Tudi med Slovenci je protikatoliško časopisje z vsemi sredstvi najnižjega obrekovanja delovalo, da onečasti papeški prestol in osebe, ki vladajo na njem. Zato je bilo nujno potrebno, da se opišejo dogodki, ki so se vršili med smrtjo Leona XIII. in nastopom Pija X., z vso natančnostjo in objektivnostjo. V imenovani knjižici so najprej opisani zadnji dnevi Leona XIII., njegova bolezen in smrt. Posebno zanimiv je popis konklava: Kardinali, stališče raznih držav, način in izid volitve ter kronanje novega papeža. Vlada Pija X. je označena po njegovih prvih dejanjih: Prva okrožnica objavlja, da se tako izjavimo, njegov program, „vse prenoviti v Kristusu“; v prvem konzistoriju se izjavi o rimskem vprašanju, o prvem božiču za ohranitev krščanskega družabnega reda; v drugi okrožnici govori o čaščenju Matere božje, potem urejuje katoliško organizacijo v Italiji, izdaja naredbe o reformi cerkvene glasbe, o pouku v krščanskih resnicah, določa svoje stališče proti francoskim prostožidarjem, ki preganjajo krščanstvo, imenuje nove svetnike in kliče Italijane h katoliškemu socialnemu delu. Ob koncu je poglavje o konferenci jugoslovanskih škofov v Rimu zaradi slovanskega bogoslužja. Knjižica zasluži, da se razširi med slovenskim ljudstvom. Stane s poštnino vred 33 v. v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani.

Slava Prešernu! Ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani sestavil E. Gangl. Str. 47. Cena 60 v. — Gospod pisatelj je namenil knjižico „mlajšim bralcem“. Pripoveduje Prešernovo življenje in vmes je priobčil nekatere njegove pesmi. Pripovedovanje je precej suhoparno in našteva data, kakor so bila priobčena po raznih spisih. V ideje Prešernove poezije se ni spustil in se je izogibal stvari, ki jih novejši častivci Prešernovi tako radi razmotrivajo. Knjigi je pridejanih več slik.

Po desetih letih. Spominska knjiga „Danice“. Uredil Vincencij Marinko. Ljubljana 1905. Tiskala „Katol. Tiskarna“. Vel. 80. Str. 151. — Ob svoji desetletnici je izdala slovenska katoliško-narodna dijaška organizacija nekaj almanah v slavnostni obliki, ki popisuje njen nastanek in razvoj. Uvodni spis dr. Josipa Srebrničja razpravlja o „Idealnosti in slovenskem dijaštvu“. Najprej popisuje pravo idealnost in kaže, koliko je je v raznih dijaških društvih, ter črta pot, po kateri naj hodi slovensko katoliško-narodno dijaštvo s svojim geslom: „Na delo krščansko!“ „O nalogah slov. kat. dijaštva“ govori dr. Krek. „Boj velja krščanski kulturni renesansi slovenskega naroda“, pravi slavnostni govornik „Danice“, „veda ni absolutno svobodna, ker ima nujen odnos do Boga in človeštva... Slovenski akademiki naj vzgajajo sebe in druge... Ohranijo naj si organski stik z naravo, z ljudstvom in z Bogom. Tu izvira pravo narodno delo...“ — Ivo Pregelj je spisal črtico „Iz življenja šibkih“, prizor iz dijaškega življenja, Vincencij Marinko v govoru „Po desetih letih“ popisuje, kako je „Danica“ izvrševala svojo nalogo, dr. Viljem Schweitzer priobčuje spomine „Izza rojstnih dni ‚Danice‘“, Karol Cepuder pa je spisal „Zgodovino ‚Danice‘ od nje ustanovitve do l. 1905.“ Ta spis je jako natančen in točen ter podaja dobro sliko duševnega razvoja v Slovencih v zadnjem desetletju, saj je dijaštvo živelo z vsemi nastajajočimi strujami in strankami in so se njih ideje

vsikdar zrcalile tudi v notranjih borbah med dijaštvom. „Predavanja, referati in resolucije sestankov krščanskomislečega dijaštva“ nam jasno kažejo smer, ki jo zasleduje to dijaštvo v svojem mišljenju, učenju in delovanju. Za društvenim poročilom sledi krasen moški zbor s samospévom „Naša pesem“, ki jo je poklonil „Daničarjem“ P. H. Sattner. Naj ta knjiga bodri slov. katoliško dijaštvo, da krepko napreduje na svoji častni poti!

Šubičeva rojstna hiša v Poljanah.

Idea Cyrillo-Methodějská. Frant. X. Grivec. Dr. Ant. Podlaha. Na Velehradě. 1905. Nakladatelství Cyrillo-methodějské literatury a památek velehradských M. Melichárka. Str. 44. — Ideja cirilo-metodijska združuje vsako leto zbor slovanskih rodoljubov na Velehradu. In odtod je tudi izšel glasni opomin slovanskim katoličanom, ki ga je izdal naš rojak g. Grivec v družbi češkega kanonika. V prvem spisu „Idea cyrillo-methodějská“ razpravlja g. Grivec o nalogi slovanskih teologov. Kdor misli pri cirilo-metodijski ideji le na bogoslužni jezik, pojmuje to idejo jako površno. Mi moramo

povzdigniti bogoslovno vedo med slovanskimi katoličani in organizirati znanstveno literaturo. Še več: V vzhodni cerkvi je prevladal slovanski živelj, zlasti ruski jezik in ruska kultura, Slovani bodo razrešili vzhodno cerkveno vprašanje. Zato morajo katoličani proučevati slovanske jezike, zgodovino in razmere vzhodne cerkve. Protestantje se trudijo, da bi vzhodno cerkev pridobili zase; ali naj katoličani samo brez dela gledajo? Gosp. Grivec priporoča z vnetimi besedami, da se naj zapadni katoličani slovanski in uniati, ki so zvezani po tradicijah z Vzhodom, združijo k skupnemu znanstvenemu delu, da se med vsemi Slovani oživitvijo ideje sv. Cirila in Metoda. — V spisu „Bohovědecká práce u katolických národů slovanských a žádoucí její organizace“ dr. Ant. Podlaha v podrobnosti razpravlja program tega dela, ki imej kot glavni namen zedinjenje vseh Slovanov v katoliški veri. Potem pa našteva „Některé důležitější prameny ke studiu východní církevní otázky“ — važnejše vire za proučevanje vzhodno-cerkvenega vprašanja — časopise in knjige.

Z velikim veseljem pozdravljamo to drobno knjižico, polno idej in praktičnih nasvetov. Slovanski narodi se nahajajo ravno zdaj v veliki svetovno-zgodovinski krizi. Duševno gibanje je med njimi zaplulo z mogočnimi valovi. Bodi ideja cirilo-metodijska svetla zvezda njihovemu prerojenju, združujoč vse razdružene brate v enotni katoliški veri, ki jim bodi temelj novega, uspešnega kulturnega razvoja!

Dr. E. L.

Moderna kolonizacija i Slaveni. Napisao Stjepan Radić. Sa 4 zemljopisne karte. Nagradjeno iz zaklade I. N. grofa Draškovića za god. 1903. (Poučna knjižnica „Matica Hrvatske“, knjiga XXX.) Zagreb 1904. Izdala „Matica Hrvatska“. Str. 374. — Gospod pisatelj je študiral v Parizu na „Svobodni šoli političnih znanosti“, kjer ga je, kakor sam pravi, najbolj zanimala komparativna kolonizacija, ki jo predava profesor Chailley-Bert. Iz tega študija je nastala ta knjiga, ki podaje večinoma nauke francoskih novejših kolonialnih politikov. Kolonizacija se je vršila v vseh dobah človeške zgodovine, seveda v najrazličnejših oblikah in z raznimi namerami. S Francozom E. Fallotom jo definira Radić tako: „Kolonizacija je delovanje kulturnega naroda v zemlji nižje